

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 31

Lýsingarprísir fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardag 27. august 1949

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

23 Árg.

NAKAÐ ER GJØRT

Hetta uppskotið, sum Løgtingið hevur lagt fram, at Landsstýrið fær heimild til at seta niður nevnd, ið sanera skal fiskivinnuna — serliga trolvinnuna — sýnir okkum, at okkurt kemur á skafti í Tinginum, og almennar áskoðanir, sum tær t.d. koma fram í blóðum, kunnu bera fruktir.

Men her er bert eitt stig gjørt, og um ein nevnd er vald, so valdast, um hon ger nakað. Nevndir kunnu gera ein hóp, og nevndir kunnu gera einki; ofta kunnu tær verða settar niður á kvamsvis, til at ugga fólkið við, so atfinningarnar tagna eina tíð.

Tá ið funnist skal verða at beinan vegin, so er tað, sum umboðsmenninir eru sundurbýttir. Fiskimenn eru talstórir, og feløg teirra fáa bert ein mann í nevndina. Umboðsmaður teirra kann heldur ikki hava nógvar interessur at umboða. Skál hann røkja stættarmálini hjá fiskimonnum, verður hann fyrst av øllum at leggja brot eftir, at fiskivinnan fær ein peningaligan lætta, sum muna kann. Og í øðrum lagi, at hesin lættin ikki kemur at sviða til inn-tøku fiskimannsins. Hansara inn-tøka kann ikki verða skerd.

Hetta eru fiskimannsins stættarmál, men hesi mál, skilja vit, eru eisini samfelagsmál.

Hinir umboðsmenninir kunna fara og hava interessurnar hjá nógvum at røkja, og tað kann volda, at kroyst verður á svullin, men allur vágurin kemur ikki út. Tá verður eingin hjálp, men meinið tekur seg bert upp aftur av nýggjum.

Tó, hetta, hvønn nevndarmenn umboða, tørvur ikki at vera til hindurs. Verða teir rættu menninir valdir, og geva teir sínari ábyrgd rættan ans, fæst nakað av skafti, sum verður øllum pørtum til bata.

Byrðirnar eru nógvar og tungar, ið liggja á allari fiskivinnuni og mest á trolvinnuni. Lánini vóru stór, og útlánsrentan, sum tyngir raksturinn, má kunna verða sett niður. Skipatryggingin er

eisini stór útreiðsluregla, og av henni kann verða skarvað.

Ikki er minni umráðandi at kunna fingið selt hin dagliga raksturinn niður. Allir tala harðliga at, so dýr sum øll útgerð er — og so hvussu ójavnir prísirnir eru hjá teimum ymsku trolarunum. Her kundi ein innkeypsstovnur javnað tað og keypt, har ódýrast var.

Nógv er at ávísa, sum ikki er rúmd til í blaðgrein. Øll ótolnast eftir hesari nevnd og arbeiði hennara — ikki minst at frætta, hvussu ágrýtin hon er at kroysta á og helst har, ið mest er innanfyri.

Hvønn hava trolararnir føtt?

A. Sørensen, fólkaflakksins tingmaður úr Sandoyinni, nevndi á Tingi, at »trolarar hövdu føtt lærarar og jarðamøður, ja mong onnur...« Hvi nevndi tingmaðurin ikki »mong onnur«? Lærarar og jarðamøður mugu hava fingið minsta partin.

A. Sørensen skuldi nevnt menn og stovnar, sum fingið hava hundrað túsundir av krónum burtur úr trolvinnuni, og sum sjálvandi skulu sleppa at mjólka henni meir.

AT KOMA AFTUR Á BEINT

»Føroyatíðindi« hevur í grein eftir grein funnist at stýrinum í landinum. Sjálvur Thorstein Petersen, sum vil stýrisskipanini til livs, tók upp aftur í »Dagbl.« brot úr tí, sum »Føroyat.« skrivaði. Nú hevði »Føroyat.« ein rættiligan »Kærlighedserklæring« til Sambandsflokkin, sum hevur størsta lutin í stýrisvaldinum, og sum er næststørsti flokkur í landinum.

Er henda vending gjørd, tí blaðið heldur seg hava vaðið ov langt, ella skal Sambandsflokkurin »Danskhedens Forkæmper« lovprisast har sunnanfyri, tí nú eru danskir gestir í landinum?

Uppskot á Tingi um ísfiskasáttmála

»14. Septbr.« sigur mánadagin frá, at Løgtingið hevur gjørt Kr. Djurhuus til einræðismann yvir lønunum hjá fiskimonnum. Her er ikki alt beint frásagt.

Løgtingsmenn hava lagt fram uppskot og eisini viðtikið, at um útgerðarmenn og fiskimenn ikki semjast um sáttmálaupp-

skot frá semingsmanninum, fær Landsstýrið heimild til at geva uppskotinum lóggildi frá 1. jan. 1950.

Tað, sum rættað skal verða, og sum 14. Septbr. hevur gloymt at siga, er, at Javnaðarmenn á Løgtingi ikki stemmaðu fyri uppskotinum.

Fiskurin í Grønlandi av tí mesta, sum nakar veit frá at siga

Sum frættist, so er hetta av teimum bestu fiskiárum, sum nakrantíð hava verið, síðan menn fóru at royna yviri við Grønland. Har hevur verið so nógvur fiskur at fáa, at bert hevur staðist á at arbeiða.

Skip hava verið full tvær reisir og hava selt til damp-

aran. Tey eru nú á heimferð við triðja farminum.

Stærmose, fylkislækni í Klakksvík, deyður

— Seinasta leygardag doyði Stærmose, fylkislækni í Klakksvík. Hann var ikki meir enn 39 ára gamal.

Vøruprísirnir

Menn hava væntað, at nú mundu vøruprísirnir fara at lækka, og teir hava tá sum oftast fyrst og fremst hugsað um prísirnar á húsarhaldsvörum; men ikki minni athuga eiga tær stóru skipaútgerðarvørurnar: kol, salt og olja at hava. Tað kann takast sum eitt dæmlikt tíðartekin, at oljuprísirnir eru lækkaðir í hesi vikuni. Petroleum, bensin og solarolja eru niðurfarin í prisi — mest solaroljan, ið fiskiflotin brúkar so nóg av.

Har afturímóti er prisurin á hveitimjöli hækkaður 10 oy. kg. — Ein ódæmlið broytan serliga tí at Føroyingar brúka óvanliga nóg hveiti, umleið $\frac{3}{4}$ móti $\frac{1}{4}$ av rugi. Hækkanin skyldast, at statstilskotið, ið hevur verið givið til hveitið, er avtikið, og hartil kemur so samstundis ein prishækkanuttanifr. Frá U. S. A. verður sagt, at stjórnin har hevur í umbúnað at geva stórt útflutningstilskot til hveiti, so væntast kann, at prísirnir verða lækkandi aftur, áðrenn ov langt umliður.

Rugur og sukur eru framvegis hildin nakað niðri í prisi við statstilskoti.

Hvussu kann fiskimaðurin

fáa pengar sínar?

Skilid sum er, at fiskimaðurin ikki fær sin pening í rættari tíð — ella kanska ongantíð — má broytast.

Málið er so týðningarmikið, at tað má verða tikið til álvars-liga umrøðu bæði í blóðum og á Tingi. og tá ið nú reglugerð fyri Føroya Fiskasölu hevur verið til broytingar, og onnur uppskot eru frammi fiskivinnu og fiskimonnum til bata, kundi verið vert at tikið nevnda mál og snúgva tað til teirra, ið hava tað í hondum, at gera nakað.

Øll söla av salt- og klippfiski og lýsi eigur at liggja undir Føroya Fiskasölu. Føroya Fiskasöla má hava kapital um hendi, og tá ið nú felagið ætlar sum nevnt at broyta reglugerðina soleiðis, at hon keypir fisk, kundi verið best hóskaði, at hon tók upp eitt lán uppá 8-10 mill. kr.

Siga vit nú, at ein útgjaldsgrunnur til forhonds avrokning til fiskimenn varð settur á stovn og fekk tær 2 milliónirnar av hesum láni, so hann kundi goldið eitt forskot uppá 3-400 kr. upp á mannin um mánaðin frá mynstring og so fram eftir, so fekk heimafólkið — kona og børn — mat uttan at borga. Annars kundi hugast, at fiska-

(Frh. á 4. síðu.)